

Erfaringer med grundvandsbeskyttelse

Møde den 18. juni 2014

Hvad er målet?

- **Hvad er målet med Statens kortlægning?**
- **Hvad er målet med kommunernes indsatsplaner?**
- **Hvad er Vandværkerne skal gøre?**

Beskyttelse af grundvandet

Hjemmel

Vandforsyningslovens § 13:

For hvert af de indsatsområder der er fastlagt i vandplanen, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, **skal** kommunalbestyrelsen vedtage en indsatsplan. Kommunalbestyrelsen skal følge den prioritering, som er fastlagt i vandplanen, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

Hjemmel

Vandforsyningslovens § 13a:

”En kommunalbestyrelse eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg **kan** vedtage en indsatsplan for et område, hvis kommunalbestyrelsen eller ejeren af vandforsyningsanlægget finder, at retningslinjerne eller prioriteringen i vandplanen, jf. lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, er utilstrækkelige til at sikre kommunens eller vandforsyningsanlæggets interesser, jf. dog [§ 13 b](#), stk. 2.”

Hjemmel

Miljøbeskyttelsesloven § 26 a:

”Når der er vedtaget en **indsatsplan** for et område efter vandforsyningslovens [§ 13](#) eller [§ 13 a](#), kan kommunalbestyrelsen, hvis der **ikke kan opnås en aftale** herom på rimelige vilkår, endeligt eller midlertidigt mod **fuldstændig erstatning pålægge** ejeren af en ejendom i området de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er **nødvendige** for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider.

Hjemmel

Miljøbeskyttelsesloven § 26 a:

”Når der er vedtaget en **indsatsplan** for et område efter vandforsyningslovens [§ 13](#) eller [§ 13 a](#), kan kommunalbestyrelsen, hvis der **ikke kan opnås en aftale** herom på rimelige vilkår, endeligt eller midlertidigt mod **fuldstændig erstatning pålægge** ejeren af en ejendom i området de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er **nødvendige** for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider.” **Kræver ”skal” indsatser, ikke ”kan” og ”bør”.**

Hvis der kun er bløde formuleringer, kan der ikke meddeles påbud...

Hjemmel

Indsatsplanerne

Hvis kommunen ikke **skaber** den nødvendige hjemmel i indsatsplanerne, er det kun den generelle lovgivning der kan benyttes. Fx MBL § 24 eller slambekendtgørelsens § 32.

For at kunne beskytte mere end den generelle lovgivning, kræves en klar målsætning, fx:

- Ingen brug af pesticider i det grundvandsdannende opland
- En maksimal udvaskning af nitrat på 25 mg/l i kildepladszonen

- men **også** en klar melding fra byrådet om at ville **påbyde** restriktionerne som følge af målsætningerne, såfremt det ikke er muligt at opnå enighed med lodsejer

Succesfuld overdragelse af opgave

- **Der er ikke hjemmel til at tvinge bestyrelserne til at udføre grundvandsbeskyttelsen!**
- **Bestyrelserne forudsætninger – måske også vilje - er meget forskellige**
- **Det er således helt afgørende at bestyrelserne forstår hensigten med og baggrunden for indsatsplanerne og stoler på den**

Succesfuld overdragelse af opgave

- **Løbende følgegruppemøder:**
  - I forbindelse med Statens kortlægning
  - I forbindelse med udarbejdelse af indsatsplaner
  - Men også *efter* vedtagelsen af indsatsplanerne
- Når en kommunalbestyrelsen har vedtaget en indsatsplan, så **SKAL** den gennemføres

Succesfuld overdragelse af opgave

De frivillige forhandlinger med lodsejerne kræver

- tid, vilje, energi og indsigt
- Og en god økonomi

Det er store krav til en lille frivillig bestyrelse!

Succesfuld overdragelse af opgave

- Grundvandssamarbejder er vejen frem
– de (fleste) kan ikke selv løfte opgaven
- I Aalborg har vi 3 grundvandssamarbejder:
  - 1 er frivilligt,
  - 1 er frivilligt, men på baggrund af krav opstillet i Vandforsyningsplanen
  - mens det ældste endte med påbud til enkelte vandværker

Succesfuld overdragelse af opgave

Grundvandssamarbejder sikrer

- én fælles forhandlingsstrategi og -gruppe
- hurtigere opnåelse af kapital til erstatninger
- en prioriteret beskyttelse af de relevante arealer – som bestyrelserne selv er med til at foretage
- ensrettet håndtering af lodsejere i et større sammenhængende område, fx hele OSD
- at bestyrelsesmedlemmerne får en større forståelse for og indsigt i deres egen ressources eventuelle begrænsning og dermed større engagement

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Der er 3 overordnede ting forhandlingen skal afklare:

- **Hvad skal dyrkningsrestriktionen omfatte?** Den frivillige forhandling kan jo favne alt, men indsatsplanerne angiver et minimum, fx ingen pesticider og en nitratudvaskning på maks. 25 mg/l!
- **Hvilket arealer skal omfattes?** Igen angiver indsatsplanerne et minimums areal, men lodsejer kan ønske mere omfattet
- **Hvor stor skal erstatningen være?** HUSK at loven siger fuldstændig erstatning – dvs. ingen forhandling på dette område

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Hjemmel: Vandforsyningslovens § 13d, stk. 2:

- Når vandværker og lodsejer er blevet enige om en aftale SKAL den indsendes til myndigheden FØR aftalen indgås
- Myndigheden har herefter har 14 dage til at gøre indsigelse

Vandværkerne frivillige forhandlinger

Hjemmel: Vandforsyningslovens § 13d, stk. 2:

Myndigheden skal i løbet af de 14 dage sikre, at:

- aftalen overholder gældende planer, inkl. Indsatsplanens målsætninger
- aftalen ikke hindrer opfyldelsen af disse planer

Heri ligger bl.a., at erstatningerne ikke må være så høje, at det ikke er muligt at gennemføre resten af forhandlingerne i området

Vandværkerne frivillige forhandlinger

Såfremt der ikke findes et samarbejde anbefales på det kraftigste, at:

- Vandværkerne hyrer en uvildig og faglig rådgiver, der ved hvad det drejer sig om
- At der tages udgangspunkt i en standarddeklaration, så myndigheden har en chance for på forhånd at vide at den overholder målsætningerne

En mulighed kunne være, at der i forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplanen udarbejdes en standard deklaration som vandværkerne tager udgangspunkt i..

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Det er **AFGØRENDE**, at der i selve deklARATIONEN står:

- At den skal tinglyses foran alt andet så den ikke bortfalder ved konkurs
- Dispensationer fra aftalen/deklARATIONEN kun kan ske efter accept fra myndigheden så det sikres, at indsatsplanerne fortsat overholdes
- At der løbende kan føres tilsyn på arealet og i den forbindelse få udleveret relevant materiale
- Der kan kræves bod ved overtrædelse af deklARATIONENS ordlyd

Vandværkernes frivillige forhandlinger

- Fælles opstartsmøde for berørte lodsejere – med deltagelse af kommunen
- Indledende møde hos den enkelte lodsejer
- Forhandlinger med lodsejeren
- Indgåelse af frivillig aftale, inkl. erstatningens størrelse – efter 14 dage hos myndigheden
- Evt. pålæg, evt. taksation og evt. overtaksation – alle med deltagelse af kommunen
- Løbende tilsyn med overholdelse af deklARATIONEN

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Fælles opstartsmøde

- Berørte lodsejere samt landbrugsorganisationerne
- Overordnet gennemgang af indsatsplanen – ved kommunen
- Gennemgang af målsætninger – ved kommunen
- Gennemgang af den kommende forhandlingsproces, inkl. konsekvensen for pålæg ved manglende enighed, evt. suppleret af kommunen

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Indledende møde hos den enkelte lodsejer

- En fra forhandlerteamet – evt. rådgiveren - besøger lodsejer og får oplysninger om bedriften
- Starten på en god dialog

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Forhandlinger med lodsejeren – ofte flere møder

- Afklaring af arealet
- Afklaring af særlige ønsker
- Herefter tilbydes erstatning
- Enten frivillig aftale eller, hvis der ikke kan opnås enighed, videregives opgaven til myndigheden med henblik på ekspropriation

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Erstatning

- Landbrugsfaglig rådgiver samt ejendomsmægler besøger ejendommen og vurderer salgsprisen før og efter tinglysning af dyrkningsdeklarationen
- Erstatningen er således et værditab, IKKE en erstatning for tabt fortjeneste over flere år
- Erstatningen skal være ”korrekt”, og lig det en taksationskommission vil nå frem til.

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Erstatning

- Ved frivillig aftale kan lodsejer få en forhåndsgodkendelse fra SKAT, efter fremsendelse af en støtteskrivelse fra myndigheden om at byrådet vil pålægge dyrkningsrestriktioner, såfremt den frivillige aftale opgives
- Erstatningen udbetales først når tinglysningen er gennemført anmærkningsfrit, forud for øvrige hæftelser på ejendommen – lodsejers opgave

Vandværkernes frivillige forhandlinger

Pålæg af dyrkningsrestriktioner

- Såfremt det ikke lykkes at indgå en frivillig aftale på rimelige vilkår, overgår opgaven til myndigheden med henblik på pålæg af dyrkningsrestriktioner
- Der indkaldes herefter til åstedsforsretning på ejendommen
- Pålægget godkendes af Byrådet
- Taksationskommissionen indkalder herefter til taksationsforhandlinger på ejendommen

Vandværkerne frivillige forhandlinger

Tilsyn med aftaler og deklARATIONER

- Vandværkerne skal løbende føres tilsyn med at aftalerne overholdes
- Første tilsyn har især fokus på hvordan aftalen overholdes i praksis
- Øger den gode dialog

